

partiet. När han efter ett föga gångbart uttalande om romer avgick lades partiet ned, men fick snart en efterföljare i Valfärdspartiet. Forsell anser sig belägga att partibildningarna bottenar i äldre kommunala ideal om "sparsamhet, social rättvisa och antielitism samt en misstänksamhet mot tjänstemannabyråkrati" (s. 129).

Invändningar kan riktas mot den tolkning som forskargruppen så starkt framför. Sockenidentitetens roll vid partibildningarna är svår att belägga. Av egen erfarenhet vet jag att lokala partier finns även i centrum av flerkärniga kommuner, bildade av karismatiska personer. Jag är ändå beredd att acceptera bokens huvudtes om en historiskt förankrad sockenidentitet och en moralisk ekonomisk grundsyn som förklaring. Antologins författare tar tydligt ställning och argumenterar väl – det gör boken stimulerande att läsa. Vi behöver fler skrifter av detta slag från historikernas sida!

Uppsala universitet

MATHS ISACSON

Henrik Malm Lindberg, *Drömmen om jämlikhet: Socialdemokratiens radikaliserings och den svenska modellens fall* (Stockholm: Atlantis 2014). 183 s.

Vilka idéer och tankegångar låg bakom den radikaliserings som det socialdemokratiska partiet genomgick under det sena 1960-talet? Detta är huvudfrågan i *Drömmen om jämlikhet*, skriven av ekonomhistorikern Henrik Malm Lindberg, verksam vid Näringslivets forskningsinstitut Ratio. Malm Lindbergs tes är att "radikaliserings av politiken [...] föregicks av en radikaliserings av samhällsdebatten och då inte minst debatten inom Socialdemokraterna (SAP) och Landsorganisationen (LO) och att denna radikaliserings var en följd av att några centrala idégivare gjorde en ny tolkning av verkligheten" (s. 16).

Med hjälp av Peter Halls teori om *policy paradigms* – en statsvetenskaplig tolkning av Kuhns paradigmteori – hävdar Malm Lindberg att politisk förändring sker på tre nivåer: på den första nivån handlar det om marginella förändringar inom ramen för rådande mål och medel; på den andra förändras medlen medan de övergripande målen förblir desamma; och slutligen, på den tredje nivån, förändras hela politikområdet. De två första nivåerna svarar således mot Kuhns normalvetenskap medan den tredje utgör ett paradigmskifte. Detta skifte kan endast komma till stånd när alltför många anomalier, eller med Malm Lindbergs terminologi "ny kunskap", framträder i den rådande ordningen. Det är just denna nya kunskap som står i fokus för Malm Lindbergs undersökning. En explicit definition av kunskapsbegrepp-

pet hade varit önskvärd men huvudsakligen används det för att beteckna nya perspektiv på samhället. I fem empiriska kapitel som vardera fokuserar ett sakområde (lönepolitiken, arbetsmiljön, välfärdens socialpolitik, arbetsmarknadsparternas motsättningar samt ägandet av företagen) visar Malm Lindberg hur LO och SAP beställde olika undersökningar och hur resultaten sedan kommunicerades.

För att ta socialpolitiken som exempel: Under början av 1960-talet visade ett antal forskare, både utomlands och i Sverige, hur fattigdom och inkomstklyftor kan leva kvar i ett välfärdssamhälle. Resultaten fick stort genomslag i samhällsdebatten och inspirerade till egna utredningar av SAP och LO, däribland Låginkomstutredningen 1965. Här konstaterades att Sverige präglades av en fortsatt ojämlikhet som hade kvarstått över generationer. Trots att utredningen lades ner 1971 fick de tankegångar som präglat arbetet och de resultat som dittills presenterats påverka på samhällsdebatten. Flera av utredarna var centrala i de nätverk av radikala akademiker, fackföreningsfolk och politiker som var verksamma i dessa frågor. Resultaten och tankegångarna fångades därför upp av inflytelserika politiker vilket gjorde att problemformuleringarna rörande fördelningsfrågorna förändrades.

I det sista kapitalet summeras så resultaten och Malm Lindberg konstaterar att Socialdemokratins radikalisering mot slutet av 1960-talet bör ses i ljuset av den debatt som tidigare fördes inom partiet och LO. Genom utredningar, forskningsartiklar och samhällsdebatter ifrågasattes fundamenten i den dittillsvarande svenska modellen. Till slut övergavs så modellen, ett paradigmskifte skedde. Politiken förändrades från samförstånd till konflikt, och staten gick från skepticism rörande lagstiftning på arbetsmarknaden till att öppna för interventionism.

Boken är välskriven och behandlar ett intressant tema. Den är dock inte invändningsfri. En central fråga som uppkommer är huruvida SAP:s förändring verkligen kan ses som en radikalisering och ett brott med det tidigare. Det tidsmässiga valet av utgångspunkt påverkar givetvis tolkningen av partiets utveckling. Kanske bör den så kallade radikaliseringsen ses i ljuset av ett längre perspektiv? Detta skulle kunna resultera i en tolkning där det snarare handlade om en återgång till tankegångar som funnits inom partiet sedan tidigare snarare än något genomgripande nytt. Till exempel talade Socialdemokraterna redan på 1920-talet om vikten av att komplettera den politiska demokratin med andra demo-

kratiska former. Bland annat användes begreppet ekonomisk demokrati för att föra fram idéer om en jämlik fördelning i termer av nivellering. Kanske har också Malm Lindberg en något för statisk syn på vad ideologi är och hur den fungerar? En ideologisk rörelse måste vara i ständig förändring för att inte dö ut. Inlemmandet av en rörelse i samhället medför att såväl samhället som rörelsen själv förändras, och med detta också rörelsens förutsättningar. Vilken grad av förändring är då att beteckna som radikal? En vanlig invändning mot studier av arbetarrörelsen är att motståndarsidan sällan får komma till tals, så är också fallet i Malm Lindbergs bok. Att SAP:s radikalisering endast skulle vara en produkt av den interna debatten inom rörelsen tycks vara att förenkla det hela. Rimligtvis bör även arbetsgivarnas och näringslivets aktörers agerande spelat in i denna process. Den diskussion som pågick i samhället i stort fördes rimligen inte enbart av företrädare för arbetarrörelsen, troligen hade de en motpart att debattera med, någon att positionera sig mot.

Det övergripande intrycket av boken är dock att den på ett kort och koncist vis behandlar ett spännande avsnitt av svensk politisk historia. Så mycket nytt kanske den inte tillför då området är väl genomforskat. Emellertid, då boken lyfter vikten av relationen mellan abstrakta idéer och praktiskt förd politik, bidrar den till en idépolitisk diskussion som är lika relevant i dag som under 1960-talet.

Mittuniversitetet

ANNA FRIBERG